

OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ ÎN CONTEXTUL PROIECTELOR SOCIALE IMPLEMENTATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN THE CONTEXT OF SOCIAL PROJECTS IMPLEMENTED IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Reghina ERHAN, doctorandă, Școala Doctorală Științe Sociale și ale Educației,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0000-0001-7418-4402

Rezumat: Organizația Națiunilor Unite (ONU) în Republica Moldova și Guvernul au semnat Cadrul de Parteneriat pentru Dezvoltare Durabilă 2018-2022 care se concentrează pe: Democrație, bună guvernare, drepturile omului și egalitatea de gen; Creștere economică durabilă, incluzivă și echitabilă; Durabilitatea și reziliența mediului; și Dezvoltare socială incluzivă și echitabilă. În 2017, Organizația Națiunilor Unite în Moldova, în parteneriat cu Cooperarea Elvețiană pentru Dezvoltare (SDC), a sprijinit și Guvernul să evalueze Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova 2020 și să elaboreze un nou plan pentru „Moldova 2030”, care a fost pe deplin aliniat la Strategia de Dezvoltare Durabilă a Republicii Moldova. Obiectivele de dezvoltare și Acordul de asociere cu UE. Susținerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă de către Republica Moldova este reflectată în majoritatea proiectelor sociale implementate pe teritoriul țării cu ajutorul ONG-urilor internaționale, în prim plan ar căroră se regăsește conceptul de durabilitate.

Cuvinte-cheie: Organizația Națiunilor Unite, Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, Obiectivele Globale, dezvoltare durabilă, proiecte sociale, proiecte investiționale, dezvoltare comunitară.

Abstract: The United Nations (UN) in the Republic of Moldova and the Government signed the Partnership Framework for Sustainable Development 2018-2022 that focuses on: Democracy, good governance, human rights and gender equality; Sustainable, inclusive and equitable economic growth; Environmental sustainability and resilience; and Inclusive and equitable social development. In 2017, the United Nations in Moldova, in partnership with the Swiss Development Cooperation (SDC), also supported the Government to evaluate the Moldova National Development Strategy 2020 and develop a new blueprint for “Moldova 2030”, which was fully aligned with the Sustainable Development Goals and the EU Association Agreement. The support of the Sustainable Development Goals by the Republic of Moldova is reflected in most of the social projects implemented on the territory of the country with the help of international NGOs, in the foreground of which the concept of sustainability is found.

Keywords: United Nations, Sustainable Development Goals, Global Goals, Sustainable Development, social projects, investment projects, community development.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) sau Obiectivele Globale prezintă o colecție de 17 obiective globale interconectate, concepute pentru a fi un „plan comun pentru pace și prosperitate pentru oameni și planetă, acum și în viitor”. ODD-urile au fost înființate în 2015 de Adunarea Generală a Națiunilor Unite (UN-GA) și se intenționează să fie atinse până în 2030. Ele sunt incluse într-o rezoluție ONU-GA

numită Agenda 2030 sau ceea ce este cunoscut sub numele de Agenda 2030. ODD-urile au fost dezvoltate în Agenda de Dezvoltare Post-2015 ca viitor cadru de dezvoltare globală pentru a reuși Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului care s-au încheiat în 2015. ODD-urile subliniază aspectele interconectate de mediu, sociale și economice ale dezvoltării durabile, punând sustenabilitatea în centrul lor. [1]

Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) reprezintă un apel urgent la acțiune din partea tuturor țărilor - dezvoltate și în curs de dezvoltare - într-un parteneriat global. Ei recunosc că eliminarea sărăciei și a altor privațiuni trebuie să meargă mână în mână cu strategii care îmbunătățesc sănătatea și educația, reduc inegalitatea și stimulează creșterea economică – toate în același timp abordând schimbările climatice și lucrând pentru a ne conserva oceanele și pădurile. [2]

În Republica Moldova, adaptarea Agendei 2030 a început ca urmare a colaborării dintre Guvern, ONU Moldova ca partener cheie de dezvoltare al Moldovei și Expert-Grup care a oferit sprijin analitic întregului proces. Exercițiul a constat în identificarea țințelor relevante și prioritare pentru Moldova, precum și în ajustarea țințelor pentru a îndeplini mai bine particularitățile interne (fără a împiedica natura și spiritul țințelor ODD). Este important că procesul a fost foarte deschis: toți factorii de decizie politică interesați, partenerii de dezvoltare, reprezentanții sectorului privat și OSC și liderii civili au fost invitați la consultări. [3, p.7]

Organizația Națiunilor Unite (ONU) în Republica Moldova și Guvernul au semnat Cadrul de Parteneriat pentru Dezvoltare Durabilă 2018-2022 care se concentrează pe (i) Democrație, bună guvernare, drepturile omului și egalitatea de gen; (ii) Creștere economică durabilă, incluzivă și echitabilă; (iii) durabilitatea și reziliența mediului; și (iv) Dezvoltare socială incluzivă și echitabilă. În 2017, Organizația Națiunilor Unite în Moldova, în parteneriat cu Cooperarea Elvețiană pentru Dezvoltare (SDC), a sprijinit și Guvernul să evalueze Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova 2020 și să elaboreze un nou plan pentru „Moldova 2030”, care a fost pe deplin aliniat la Planul Durabil. Obiectivele de dezvoltare și Acordul de asociere cu UE. [4]

ONU în Moldova rămâne un partener cheie în sprijinirea procesului de naționalizare și implementare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Moldovei. Guvernul s-a angajat să realizeze ODD, iar cu sprijinul ONU, Cancelaria de Stat a Moldovei a desfășurat consultări externe extinse cu privire la Agenda 2030 și aplicarea acesteia în contextul local. Raportul de naționalizare a ODD „Adaptarea Agendei 2030 privind Dezvoltarea Durabilă la contextul Republicii Moldova” a fost prezentat Consiliului de Coordonare pentru Dezvoltare Durabilă și avizat de membrii acestuia la 4 iulie 2017. [4]

Conform Raportului de naționalizare a ODD, agenda națională de politici este aliniată doar parțial la ODD, iar o treime din țintele ODD nu sunt incluse în niciuna dintre documentele de politică națională. Au fost analizate un număr total de 169 de ținte, iar un accent special a fost pus pe 126 de ținte numerice ale Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Astfel, după cartografierea agendei de politici naționale și compararea acesteia cu ODD-urile, constatăm că doar 11% dintre țintele ODD-urilor sunt aliniate la documentele de politică națională, prin urmare, nu necesită ajustări pentru a fi preluate. În plus, majoritatea țintelor ODD (57%) sunt aliniate doar parțial la documentele de politică ale Republicii Moldova – doar câteva componente ale acestor ținte sunt incluse, prin urmare, strategiile naționale relevante trebuie ajustate pentru a reflecta mai bine spiritul și detalii despre țintele ODD. În același timp, documentele de politică națională nu reflectă deloc aproximativ o treime din țintele ODD.

Majoritatea țintelor aliniate se referă la sectorul „mediu”, în timp ce majoritatea celor nealiniate - la sectorul „guvernanta și drepturile omului”. Autorii au împărțit Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în 4 sectoare: economic (ODD 8, 9, 11 și 12), social (ODD 1, 2, 3 și 4), de mediu (ODD 6, 7, 13, 14 și 15) și guvernanta și sectorul drepturilor omului (ODD 5, 10, 16 și 17). Analiza documentelor de politici naționale și compararea acestora cu ODD-urile au arătat că cel mai înalt nivel de aliniere se referă la obiectivele „de mediu”: 8 din 28 de ținte numerice ODD-uri sunt aliniate la strategiile naționale relevante, iar 7 sunt aliniate parțial; numărul de obiective nealiniate este mare (13), dar 7 dintre ele se referă la ODD 14 „Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă”) care, din motive evidente, nu s-au reflectat în politica internă documente. Majoritatea obiectivelor nealiniate se referă la sectorul „Guvernare și drepturile omului”: în mod similar ODD 14, o mare parte a acestor obiective nu sunt reflectate în documentele de politică internă, deoarece se referă la statele dezvoltate, care sunt furnizori neți de asistență externă și joacă un rol important pe scena internațională, de exemplu ținta 17.12 privind dezvoltarea unui sistem comercial multilateral sub auspiciile Organizației Mondiale a Comerțului sau ținta 17.9 privind creșterea sprijinului instituțional pentru consolidarea capacităților în țările în curs de dezvoltare. În schimb, majoritatea țintelor ODD-urilor economice și sociale sunt aliniate doar parțial la documentele naționale de planificare a politicilor. Și anume aceste zone necesită cele mai multe eforturi pentru a planta ODD-urile în solul moldovenesc. [3, p.5]

Principalele diferențe dintre agenda de politici naționale și țintele ODD sunt cauzate în principal de specificul național, lipsa de viziune în unele domenii

importante reflectate de ODD, optica diferită a politicilor publice și gradul diferit de dezagregare a beneficiarilor vizați de politicile publice.

O mare parte a obiectivelor sunt irelevante pentru Republica Moldova și, prin urmare, nu sunt aliniate la documentele de politică internă. De exemplu, țintele ODD 14 care vizează protejarea mărilor și oceanelor, țintele ODD 17, care sunt specifice țărilor dezvoltate și/sau organizațiilor internaționale, țintele ODD 3 care privesc bolile tropicale sau țintele ODD 5 care sunt legate de fenomene/tradiții nepractice în Republica Moldova (de exemplu, căsătoriile cu copii, căsătoriile timpurii și forțate, mutilarea genitală feminină etc.) și multe alte ținte specifice altor regiuni/țări nu sunt reflectate în documentele de politică națională din motive obiective.

Evident, aceste lacune nu servesc drept temei pentru naționalizare. În schimb, lipsa de viziune în multe domenii importante reflectate în ODD-urile servește drept un teren bine întemeiat pentru ajustarea documentelor de politică naționale. De exemplu, analiza a demonstrat că problema sărăciei este abordată ușor și fragmentar în agenda de politici naționale, ceea ce reprezintă un decalaj important în comparație cu ODD 1.

Există și o abordare fragmentară a politicilor de sănătate, unde există strategii diverse de combatere a diferitelor boli în timp ce unele ținte ODD 3 abordează un set de boli la un moment dat (de exemplu, țintele 3.3 și 3.4). Adesea, decalajele dintre ODD și agenda de politici naționale sunt cauzate de optica diferită a politicilor publice. De exemplu, ținta 8.10 se concentrează pe creșterea accesului la serviciile financiare pentru toți, în timp ce documentul de politică relevant se concentrează pe asigurarea integrității și stabilității sistemului financiar, care este un factor declanșator pentru ținta 8.10.

O altă cauză comună a acestor lacune este faptul că documentele de planificare strategică nu sunt suficient dezagregate în comparație cu ODD. În special, se referă la grupuri de populație adesea considerate vulnerabile: bătrâni, copii, mame cu copii, persoane cu dizabilități etc. Astfel, o mare parte a strategiilor trebuie detaliată în ceea ce privește beneficiarii politicilor, fapt care ar trebui să fie reflectate corespunzător în indicatorii de monitorizare și evaluare. [3, p.6]

Decalajele dintre agenda de politici naționale și Agenda 2030 nu reprezintă neapărat o deficiență, iar exercițiul de naționalizare nu intenționează să ajusteze mecanic politicile interne de dragul alinierii acestora la ODD. Exercițiul de naționalizare a țintelor ODD a urmărit mai degrabă să abordeze lacunele care ar stimula dezvoltarea durabilă a țării. În acest sens, în urma consultărilor cu actorii politici relevanți (circa 200 de persoane au participat la cele 4 ateliere de consultare, au fost primite aproximativ 60 de comentarii de la instituțiile publice și OSC), 99 de ținte au fost naționalizate (integrate în diferite moduri în documentele de politică

internă). În plus, au fost naționalizate și 7 ținte marcate cu litere, care aveau cel mai comun punct de vedere cu cadrul politicii interne.

Implementarea cu succes a ODD depinde de cât de flexibil este cadrul de planificare strategică, care este acum destul de problematic în Moldova. Republica Moldova are prea multe documente de politică, care adesea se suprapun și se contrazic unele cu altele, nu sunt monitorizate și evaluate în mod corespunzător, iar responsabilitățile între partenerii de implementare nu sunt împărțite și integrate în mod clar în procesele de planificare bugetară. [3, p.6]

Republica Moldova are nevoie de un cadru de planificare strategică reformat. În primul rând, este nevoie de o viziune națională pe termen lung asupra documentului, care să includă țintele prioritare ale Agendei 2030 naționalizate globale (adică Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă „Moldova 2030”). În al doilea rând, documentele de planificare sectorială ale ministerelor de resort ar trebui simplificate și formulate în conformitate cu principiile și cerințele stricte, concentrându-se pe asigurarea implementării agendei naționale pentru dezvoltare durabilă.

Acestea ar trebui să se bazeze pe dovezi și să conțină obiective clare, indicatori de progres și impact măsurabili și concreți, precum și cerințe de raportare. În al treilea rând, cadrul de cheltuieli pe termen mediu ar trebui să fie pe deplin legat de strategia națională pentru dezvoltare durabilă și documentele de planificare sectorială pentru a se asigura că atingerea obiectivului este în concordanță cu sustenabilitatea financiară. [3, p.6]

Referințe:

1. *Sustainable Development Goals*. [Accesat 20.11.2022] Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_Development_Goals
2. *United Nations. Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development*. [Accesat 20.11.2022] Disponibil: <https://sdgs.un.org/goals>
3. *Results of the consultation process on adapting the 2030 Agenda to the context of the Republic of Moldova*. [Accesat 20.11.2022] Disponibil: https://statistica.gov.md/public/files/SDG/docs/Targets_UNU_EN.pdf
4. *Our Work on the Sustainable Development Goals in Moldova*. [Accesat 20.11.2022] Disponibil: <https://moldova.un.org/en/sdgs>